

(FORDÍTÁS)

AZ IGAZSÁG EGYETEMES HÁZA * Bahá'í Világközpont

2002. április

A VILÁG VALLÁSI VEZETŐIHEZ

A huszadik század maradandó öröksége, hogy a világ népeit rákényszerítette arra, hogy magukat egyetlen emberi faj tagjaiként, a földet pedig a faj közös otthonaként kezdjék látni. A láthatárt elsötétítő, folytatódó konfliktusok és erőszak ellenére egyes előítéletek, melyekről korábban azt hitték, hogy magából az emberi faj alaptermészetéből fakadnak, mindenhol visszavonulóban vannak. Velük együtt omlanak le olyan falak is, melyek az emberi családot régóta a kulturális, etnikai vagy nemzeti alapon nyugvó, széthúzó kisebb csoportok zavaros, bábeli szövevényévé tették. Az a tény, hogy egy ilyen alapvető változás ennyire rövid idő alatt – történelmi léptékkal mérve szinte egyik napról a másikra – bekövetkezett, előrevetíti a jövőbeli lehetőségek nagyságrendjét is.

Sajnos az egyházakba szervezett vallás, mely alapvetően azért létezik, hogy a testvériség és béke ügyét szolgálja, tragikus módon túl gyakran viselkedik az úton tornyosuló egyik leghatalmasabb akadályként; talán elég, ha azt az egyetlen fájdalmas tényt említjük, hogy régóta kölcsönzi saját hitelességét a fanatizmusnak. Mi, az egyik világvallás vezető testületeként felelősséget érzünk az iránt, hogy sürgessük annak a kihívásnak az őszinte végiggondolását, amit ez a vallási vezetők számára jelent. Mind a probléma, mind pedig a belőle fakadó állapotok megkívánják, hogy őszintén beszéljünk. Bízunk benne, hogy Isten közös szolgálata biztosítani fogja, hogy amit mondunk, ugyanúgy a jóakarát szellemében fogadtasson, mint ahogy előterjesztjük.

A fenti kérdés akkor kerül élesen előtérbe, ha megfontoljuk, milyen eredmények születtek más területeken. A múltban a nőket egyes elszigetelt esetektől eltekintve alacsonyabbrendű teremtményeknek tartották, sajátosságaikat babonák övezték, megtagadták tőlük a lehetőséget, hogy kifejezhessék az emberi lélekben rejlő képességeiket, és a férfiak szükségleteit kiszolgáló szerepre kárhoztatták őket. Nyilvánvaló, hogy sok olyan társadalom létezik, ahol az ilyen viszonyok a mai napig továbbélnek, és ezeket fanatikusan védik. A globális véleménycseré szintjén azonban a nemek közötti egyenlőség gyakorlatilag az egyetemlegesen elfogadott alapelv erejével bír, és hasonlóan tekintenek rá a tudományos körök és a média nagy részében is. Ez az átértelmezés olyan alapvető volt, hogy a férfiak felsőbbrendűségét hirdetőknél a közvélemény felelősségteljesen gondolkodó részének peremén kell maguknak támogatókat keresniük.

A nacionalizmus ostromlott erői hasonló sors elé néznek. A világban minden egyes tovatűnő válsággal könnyebbé válik a polgárok számára, hogy különbséget

tegyenek országuk olyan szeretete között, amely gazdagítja az ember életét, és az olyan feltűzelő retorikának való behódolás között, amelyet úgy építettek fel, hogy gyűlöletet és másoktól való félelmet provokáljon. Még ott is, ahol ajánlatos részt venni a megszokott nacionalista rítusokban, az emberek választát ugyanolyan gyakran színezi a kelletlenség érzése, mint ahogy a korábbi idők mélyről jövő meggyőződése és mindenre kész lelkesedése. A hatást tovább erősítette a nemzetközi rendben folyamatosan zajló átalakulás. Bármilyen hiányosságokkal is küzd az Egyesült Nemzetek rendszere jelenlegi formájában, és bármennyire is gyenge az arra való képessége, hogy közös katonai lépéseket tegyen az agresszió ellen, azt senki sem tagadhatja, hogy az abszolút nemzeti szuverenitás fétise megszűnőben van.

A történelmi folyamatoknak, amelyek hasonlóképpen sommás véleményt mondtak a rasszizmusról és az etnikai előítéletekről, már nincs sok türelme az ilyen törekvések iránt. A múlt elutasítása ezen a területen különösképpen radikális volt. A rasszizmust olyan fokon társítják a huszadik század szörnyűségeivel, hogy arra már egyféle szellemi betegséggént tekintenek. Bár a világ számos részén létezik még ez a társadalmi attitűd – megmértelyezve az emberiség egy jelentős részének életét - a faji előítélet az alapelvek szintjén olyannyira egyetemlegesen elítélendővé vált, hogy egyetlen embercsoport sem engedheti meg többé biztonsággal magának, hogy rasszistának tekintsék.

Nem arról van szó, hogy a sötét múltat eltörölték, és egy új, fényes világ született volna meg hirtelen. Óriási tömegek szenvedik el még ma is az etnikai eredet, a nem, a nemzetiség, a kaszt és a társadalmi osztály zsigerekbe ivódott előítéleteinek hatásait. Minden bizonyíték arra mutat, hogy ezek az igazságtalanságok még hosszú ideig létezni fognak, miközben azon intézmények és normák, melyeket az emberiség csak lassan alakít ki, képessé válnak arra, hogy egy új kapcsolatrendszert építsenek fel, és hogy enyhülést hozzanak az elnyomottaknak. Nem az előítéletek gyors eltűnéséről van tehát szó, hanem inkább arról, hogy átléptünk egy küszöböt, melyről aligha hihető visszafordulás. Sarkalatos alapelvek kerültek megfogalmazásra és kifejtésre, kaptak széles nyilvánosságot és öltének folyamatosan testet olyan intézményekben, melyek alkalmasak arra, hogy ezeket a közvélemény széles rétegeivel is elfogadtassák. Nincs kétely afelől, hogy bármennyire hosszú és fájdalmas is a harc, a kimenetele az lesz, hogy forradalmasítja a népek közötti kapcsolatokat, méghozzá az egyes ember szintjén.

*

Amikor a huszadik század elején felgördült a függöny, az látszott a legvalószínűbbnek, hogy az előítéletek közül a vallási lesz az, amely megadja magát a változás erőinek. Nyugaton a tudományos haladás már keményen elbánt a szektáriánus kizárólagosság néhány központi pillérével. Annak a változásnak a kontextusában, amely az emberiségnek a saját magáról alkotott képében lezajlott, a legígéretesebb új vallási fejleménynek a vallásközi, ökumenikus mozgalom tűnt. 1893-ban a Chicago-i Világkiállítás még ambiciózus szervezőit is meglepte azáltal, hogy ott született meg a híres "Vallások Parlamentje", egy olyan lelki és erkölcsi konszenzus jövőképe, amely minden kontinensen megragadta az emberek képzeletét, és még azokat a tudományos, technikai és kereskedelmi csodákat is elhomályosította, melyeket a Kiállítás ünnepelt.

Röviden, úgy tűnt, hogy ősi falak omlottak le. A vallásos gondolkodás befolyásos képviselői számára a találkozó egyedülálló volt, "a világ történelmében

példa nélküli". Miként kiváló főszervezője mondta, a Parlament "felszabadította a világot a bigottság állapotából". Bizakodva hirdették, hogy egy képzelőerővel megáldott vezetés meg fogja ragadni a lehetőséget, és a föld hosszú ideje megosztott vallásos közösségeiben megbreszti a testvériség szellemét, amely biztosítja majd a jólét és haladás új világához a szükséges erkölcsi alapot. Emígyen felbátorodván a vallásközi mozgalmak rengeteg formája vert gyökeret és virágzott fel. Óriási, soknyelvű irodalom mutatta be a hívők és nem hívők egyre szélesebb körének minden nagy vallás tanításait, és ezt az érdeklődést idővel a rádió, a TV, a film és végezetül az internet is átvette. Felsőfokú tanintézetek diplomát adó programokat indítottak összehasonlító vallástudományból. Mire az évszázad a végére ért, egyre megszokottabbá váltak azok az ökömenikus istentiszteletek, melyek elképzelhetetlenek lettek volna csupán pár évtizeddel korábban is.

Sajnos az is tisztán látszik, hogy ezekből a kezdeményezésekből hiányzik az intellektuális koherencia és a szellemi elkötelezettség. Az emberiség társadalmi kapcsolatrendszerait átformáló egységesülési folyamatokkal ellentétben a vallások vonatkozásában a szektáriánus gondolkodás megkövesedett formái makacsul ellenállnak annak a gondolatnak, hogy a világ nagy vallásai természetük és eredetük vonatkozásában egyenlő érvénnyel bírnak. Az emberi faj integrációjának előrehaladása olyan fejlemény, mely nem pusztán egyféle érzelgősség, vagy egy stratégia kifejeződése, hanem abból a felismerésből fakad, hogy a föld népei egyetlen fajt alkotnak, melynek sokféle változatai önmagukban nem jelentenek előnyt vagy hátrányt a faj egyes tagjai részére. Hasonlóképpen, a nők emancipációja magával hozta azt, hogy a társadalom intézményei, valamint a közvélemény hajlandó elismerni, hogy nincsen elfogadható – biológiai, szociális vagy erkölcsi – alapja annak, hogy a nőktől megtagadják a férfakkal való teljes egyenlőséget, és a lányoktól a fiúkkal egyenlő tanulási lehetőségeket. A kibontakozó globális civilizáció megformálásához egyes nemzetek egyelőre több mindennel járulnak hozzá, mint mások, s ezért nagybecsülésünket kell kifejezzük. Ugyanakkor semmi sem támasztja alá azt az öröklött illúziót, hogy más nemzetek csak kevéssel, vagy semmivel sem járulhatnak hozzá ezen erőfeszítésekhez.

Olybá tűnik, hogy a vallási vezetők legtöbbször képtelenek a fentiekhez hasonló alapvető irányváltást végrehajtani. A társadalom más részei magukévá teszik az emberiség egységének gondolatát, nem csupán a civilizáció előremenetele szempontjából a következő, elkerülhetetlen lépésként, hanem azon sokféle kisebb önazonosság kiteljesedéseként is, mellyel fajunk kollektív történelmünk mai kritikus pillanatához érkeznek. A szervezett vallás legnagyobb része ugyanakkor bénultan áll a jövő küszöbén, ugyanazoknak a dogmáknak és az igazsághoz való kizárólagos hozzáférés igényének a kalodájába zárva, melyek felelősek voltak a világ lakóit megosztó legsötétebb konfliktusok közül jó néhányának a létrejöttéért.

A következmények az emberiség jóléte szempontjából tragikusak. Szükségtelen részletbe menően taglalni azokat a szörnyűségeket, melyeket a fanatizmus a vallás nevével megszegyenítő kitörései zúdítanak ártatlan áldozataikra. És ez nem csupán mai jelenség. Idézzünk csak egy példát a sok közül: a XVI. századi európai vallásháborúk a kontinens népessége mintegy harminc százalékának az életét követelték. Emellett el kell gondolkoznunk arról is, hogy mi volt a hosszabb távú aratása a közvélemény tudatába plántált azon magvaknak, melyeket a szektás dogmatizmus ilyen konfliktusokat szító vak erői vetettek el.

E listához hozzá kell még tenni a gondolkodás, a szellemi élet elárulását, mert ez minden másnál jobban megfosztotta a vallást azon elidegeníthetetlen képességétől, hogy döntő szerepet játsszon a világ dolgainak formálásában. A vallási intézmények, melyek belefeledkeztek az emberi energiákat felemészítő és megmértelyező, mondvacsinált problémákkal való foglalkozásba, túl gyakran bártortalanították el az embereket attól, hogy a valóságot kutassák, és azon intellektuális képességeiket gyakorolják, melyek az emberiség sajátjai. A materializmus vagy terrorizmus elítélése nem segít igazán a jelenkori erkölcsi válság leküzdésében, ha nem onnan kezdődik, hogy ezen intézmények őszintén szembenéznek az őket terhelő felelősséggel, amiért engedték, hogy a hívő tömegek ki legyenek téve e befolyásoknak.

Az ilyen gondolatok, bármennyire is fájdalmasak, nem vádiratként szolgálnak a szervezett vallás ellen, hanem éppen azon különleges erőre és hatalomra emlékeztetnek, melyet az képvisel. A vallás, mint mindnyájan tudjuk, az emberi motiváció gyökeréig hatol. Mikor hű volt azon transzcendens Alakok szelleméhez és példájához, akik a nagy hit-rendszereket adták a világnak, egész népekben ébresztette meg a szeretet, a megbocsátás, az alkotás, a merész tettek, az előítéletek leküzdése, a közjóért való áldozathozatal, valamint az állati ösztönök megzabolázásának képességeit. Nem lehet kérdéses, hogy az emberi természet civilizálásában a megtermékenyítő erő az Isteni Megnyilvánulások ezen egymásra következő sora volt, mely visszanyúl az írott történelem hajnaláig.

Ugyanez az erő, mely a múlt korszakokban olyan hatóerővel működött, az emberi tudatnak most is kiirthatatlan tényezője. Iszonyúan hátrányos helyzetben, a kézzelfogható bátorításnak csak morzsáival is tovább folytatja harcát számolatlan milliók túléléseért, és minden országban hősokeket és szenteket teremt, kiknek élete a legmeggyőzőbb igazolása azon alapelveknek, melyeket saját hitük szent iratai tartalmaznak. A civilizáció haladása azt is bizonyítja, hogy a vallás képes alapvetően befolyásolni a társadalmi kapcsolatok szerkezetét. Nehéz lenne olyan alapvető civilizációs nekilendülést említeni, amely erkölcsi erejét ne ebből az örök forrásból merítette volna. Elképzelhető-e tehát ezután, hogy a bolygó megszervezése sokezer éves folyamatának utolsó, beteljesedési fázisába való átmenet bekövetkezhet egy szellemi vákuumban? Azok a torz ideológiák, melyeket a most mögöttünk hagyott században a világra szabadítottak, legalább annyit értek, hogy meggyőző erővel bebizonyították: ezt a szellemi szükségletet nem lehet olyan alternatívákkal kielégíteni, melyeket emberi okoskodás hoz létre.

*

A kérdés aktuális vonzatait Bahá'u'lláh szavai foglalják össze, melyeket több, mint egy évszázada írt, és az azóta eltelt évtizedekben széles körben terjesztettek:

Nem lehet semmi kétség afelől, hogy a világ népei, bármely fajhoz vagy valláshoz tartozzanak is, sugallatukat egyetlen mennyei Forrásból nyerik, és egyetlen Isten alattvalói. A parancsolatok közötti különbségek, melyek szerint élnek, azon kor változó követelményeinek és szükségleteinek tudhatók be, melyek között kinyilatkoztattak. Mindegyiküket, néhány kivételével, melyek az emberi torzítás szüleményei, Isten rendelte el, és az Ő Akaratának és Céljának visszatükröződései.

Álljatok ki, és a hit erejével felfegyverezvén törjétek darabokra hiú képzelgéseitek isteneit, a viszály magvetőit köztetek. Ragaszkodjatok ahhoz, mi együvé vonz titeket, és egyesít benneteket.

Ez a felhívás nem arra szólít, hogy az ember adja fel a hitét a világ bármely nagy vallási hitrendszerének alapigazságaiban. Mi sem áll tőle távolabb. A hitnek megvan a saját belső ereje, és saját maga képezi önnön igazolását. Az, hogy mások mit hisznek – vagy nem hisznek –, nem lehet hivatkozási alap a tényleg annak nevezhető egyéni lelkiismeret számára. Amire a fenti szavak egyértelműen buzdítanak, az mindazon, a kizárólagosságra vagy véglegességre vonatkozó jogcím elutasítása, amely gyökereivel ráfonódik a lélek életére, és amely a legnagyobb erő volt az egység irányába mutató kezdeményezések elfojtásában és a gyűlölet és erőszak pártolásában.

Úgy hisszük, hogy a vallási vezetőknek választ kell adniuk ezen történelmi kihívásra, amennyiben a vallásos vezetés meg akarja őrizni jelentőségét a huszadik század átformáló tapasztalataiból kiemelkedő globális társadalomban. Nyilvánvaló, hogy egyre nagyobb számú ember ébred rá arra, hogy a vallások alapját képező igazság lényegét tekintve egy. Ez a felismerés nem a teológiai viták feloldásából fakad, hanem egy intuitív tudatosságból, mely mások egyre szélesedő tapasztalataiból születik, valamint annak gyökeret verő elfogadásából, hogy az egész emberi család egységes. A letűnt világoktól örökölt vallási doktrínák, szertartások és jogi kódexek kaotikus áradatából kezd kiemelkedni az az érzés, hogy a szellemi élet, hasonlóan a különféle nemzetiségekben, etnikumokban és kultúrákban megnyilvánuló egységhez, egyetlen határtalan valóságot képvisel, mely egyformán elérhető mindenki számára. Annak érdekében, hogy ez a szétszórt és egyelőre még csak tapogatózó felismerés megszilárdulhasson és hatékonyan hozzájárulhasson egy békés világ építéséhez, el kell nyernie azok teljes szívbeli támogatását, akikhez a föld tömegei még ezen kései órán is útmutatásért fordulnak.

Társadalmi előírásaikban és istentiszteleti formáikban nyilvánvalóan szerteágazó különbségek vannak a világ nagy vallási hagyományai között. Figyelembe véve az ezer éveket, melyek alatt Isten egymást követő kinyilatkoztatásai egy folytonosan fejlődő civilizáció változó igényeivel foglalkoztak, ez aligha lehetne másként. A legtöbb nagy vallás szent szövegeinek egyik elidegeníthetetlen vonása, úgy tűnik, pontosan az, hogy valamilyen formában kifejezik a vallás fejlődő természetének alapelvét. Ezért nem lehet erkölcsileg igazolni azt, hogy az eredetileg a szellemi tapasztalatokat gazdagító kulturális hagyományokat az előítélet és elidegenítés keltésére szolgáló eszközökként használják. A lélek elsődleges feladata mindig is a valóság kutatása lesz, hogy azon igazságok szerint éljen, melyekről meggyőződött, és hogy teljes körűen tiszteletben tartsa mások ugyanerre irányuló erőfeszítéseit.

Mindezzel szemben ellenérv lehet az, hogy ha az összes nagy vallást egyaránt isteni eredetűnek ismerjük el, az bátorítja, vagy legalábbis elősegíti majd számos ember áttérését egyik vallásról a másikra. Akár igaz, akár nem, ez bizonyosan mellékes fontossággal bír, ha szembeállítjuk azzal a lehetőséggel, melyet a történelem végrehaladása megnyitott azok számára, akik tudják, hogy van egy olyan világ, amely meghaladja ezt a földet – és azon felelősséggel, amit az erre való ráébredés jelent. A nagy vallások mindegyike meggyőző és hiteles bizonyítékokra hivatkozhat tekintetben, hogy milyen hatékonyan neveli az erkölcsöt és a jellemet. Hasonlóképpen, senki sem tudna meggyőzően érvelni amellett, hogy egy bizonyos hitrendszerhez kapcsolódó

doktrínák jobban vagy kevésbé keltettek bigottságot és tápláltak babonákat, mint a másikkal kapcsolódók. Egy integrálódó világban természetes, hogy a válaszok és asszociációk mintái folytonos változáson fognak átmenni, és az intézmények szerepe, bármilyenekről is van szó, biztosan az, hogy megfontolják, miként lehet eme fejleményeket úgy irányítani, hogy azok az egységet segítsék elő. Hosszú távon szellemi, erkölcsi és társadalmi értelemben egyaránt egészséges eredmény fog születni. Ennek garanciája a föld meg nem kérdezt tömegeinek abbéli tartós hitében gyökerezik, hogy a világegyetemet nem az emberi szeszély uralja, hanem egy szerető és csalhatatlan Gondviselés.

Korunk nemcsak a népeket elválasztó korlátok lebomlásának tanúja, hanem azon korábban áthághatatlanak vélt fal leomlásának is, melyről a múltban úgy vélték, hogy mindörökké elválasztja a mennyei életet a földitől. Valamennyi vallás szent iratai azt tanítják a hívőknek, hogy a mások szolgálata nem csupán erkölcsi kötelesség, hanem út ahhoz, hogy a lélek maga is közeledhessen Istenhez. A társadalom előrehaladó átalakulása ma az értelmezés új távlatait nyitja meg ezen ismerős tanítással kapcsolatban. Amint az igazságosság alapelvei által áthatott világ korokon átívelő ígérete lassan valós célkitűzéssé válik, a lélek és a társadalom szükségleteinek kielégítése érdekében végzett munkára egyre inkább úgy tekintenek majd, mint az érett szellemi élet egymást kiegészítő két összetevőjére.

Ha a vallások vezetői meg kívánnak felelni annak a kihívásnak, melyet ezen utóbbi meglátás jelent, a választ annak elismerésével kell kezdeni, hogy a vallás és a tudomány a tudatban rejlő lehetőségek kifejlődésének két nélkülözhetetlen tudásrendszere. Az elme valóságkutatásának ezen alapvető módozatai nem hogy nincsenek egymással konfliktusban, hanem kölcsönös függésben állnak, és a történelem azon ritka de boldog időszakaiban voltak a legtermékenyebbek, mikor egymást kiegészítő természetüket elismerték, és képesek voltak együttműködni. A tudományos haladás által létrehozott meglátások és készségek megfelelő alkalmazását csak úgy lehet biztosítani, ha szellemi és erkölcsi felelősségünk mutatja az utat; a vallási meggyőződéseknek pedig, bármennyire nagy becsben is tartják őket, szabad akaratból és hálásan alá kell vetniük magukat a tudományos módszerek által történő, nem részrehajló vizsgálatoknak.

Végezetül pedig egy olyan kérdéshez érkezünk, melyet bizonyos bátortalansággal közelítünk meg, hiszen ez van legközvetlenebb kapcsolatban a lelkiismerettel. A világ által ajánlatott számos kísértés között van egy próba, amely nem meglepő módon a vallási vezetőket mindig is leginkább foglalkoztatta, és ez a hitbéli kérdésekben gyakorolt hatalom kérdése. Aki hosszú éveket szentelt a valamelyik nagy vallás szent iratairól való komoly meditációnak és azok tanulmányozásának, annak nincs szüksége további emlékeztetőre azon gyakran emlegetett axiómával kapcsolatban, hogy a hatalom képes embereket megrontani, és minél inkább nő a hatalom, annál nagyobb mértékben. A korszakok folyamán számtalan pap aratott e tekintetben meg nem énekelt belső győzelmeket. Ez kétségtelenül a szervezett vallás kreatív erejének egyik fő forrásaként szolgált, és a vallás egyik legmagasabbrendű megkülönböztető vonásaként kell számon tartani. Ugyanolyan mértékben a más vallási vezetők részéről a világi hatalom és előremenetel csábításának való behódolás termékeny táptalajt szolgáltatott a cinizmusnak, korrupciónak és elkeseredésnek mindazok körében, akik ezt látták. Nem kíván további kifejtést, hogy milyen következményekkel jár a történelem

mai fordulópontján, ha a vallási vezetők be kívánják teljesíteni társadalmi felelősségüket.

*

A vallás, mivel a jellem nemesítésével és az emberi kapcsolatok harmonizálásával foglalkozik, az egész történelem folyamán a legfőbb tekintélyként szolgált tekintetben, hogy az életnek értelmet adjon. Minden időben ápolta a jót, helytelenítette a rosszat és mindenki számára, aki hajlandó volt látni, felmutatta a még meg nem valósított lehetőségek képét. Tanácsaiból a racionális lélek bátorítást merített ahhoz, hogy a világ által állított akadályokat meghaladhassa, és beteljesítse önmagát. Mint a név is sugallja, a vallás (religio) ugyanakkor a különféle népeket egyre nagyobb és komplexebb társadalmakba összeforrasztó fő erő is volt, melyeken keresztül az emígyen felszabadított egyéni képességek kifejeződést nyerhettek. A jelenkor nagy előnye az a perspektíva, amely az egész emberi faj számára lehetővé teszi, hogy ezt a civilizáló folyamatot egyetlen jelenségként lássa, világunk és Isten világának örökkön ismétlődő találkozásaként.

Ezen perspektíva által lelkesítvén a bahá'í közösség kialakulásától fogva erőteljesen támogatja a vallásközi tevékenységeket. Azon nagy becsben tartott kapcsolatok mellett, melyeket ezek a tevékenységek létrehoznak, a bahá'íok a különféle vallások egymáshoz való közeledéséért vívott küzdelmét úgy tekintik, mint a kollektív felnőttkorába lépő emberiség Isteni Akaratra adott válaszát. Közösségünk tagjai továbbra is minden tőlünk telhető módon segíteni fognak ebben. Azok számára azonban, akik ezen közös erőfeszítésben partnereink, tartozunk azzal, hogy tisztán kimondjuk abbéli meggyőződésünket, hogy a vallásközi eszmecsere, ha tartalmaz hozzájárulást kíván tenni egy elkeseredett emberiség bajainak gyógyításához, őszintén és minden további kibúvó nélkül szembe kell nézzen azon mindent meghaladó igazság következményeivel, mely a mozgalmat életre hívta: hogy Isten egy, és a kulturális kifejeződés és emberi értelmezés sokféleségén túl az összes vallás is hasonlóképpen egy.

Minden egyes lepergő nappal fokozódik a veszély, hogy a vallási előítéletek fejüket felütő tűzfészkei világméretű fellángolásba torkollhatnak, melynek következményei beláthatatlanok. Ezt a veszélyt a civil kormányzat segítség nélkül nem tudja leküzdeni. Afelől se áltassuk magunkat, hogy a kölcsönös toleranciára való felszólítások magukban majd kiolthatnak olyan ellenségeskedéseket, melyekről azt állítják, hogy isteni jóváhagyással bírnak. A válság arra szólítja a vallások vezetőit, hogy ugyanolyan határozott módon szakítsanak a múlttal, mint azok, akik megnyitották az utat a társadalom előtt a faj, nem és nemzet hasonlóképpen bomlasztó előítéleteinek kezelése tekintetében. A lelkiismereti kérdések befolyásolásának egyetlen igazolása az emberiség jólétének szolgálata lehet. A civilizáció történetének ezen legnagyobb fordulópontján e szolgálat követelményei nem is lehetnének egyértelműbbek: "Az emberiség jóléte, békéje és biztonsága elérhetetlen – hangsúlyozza Bahá'u'lláh -, hacsak és mígnem egysége szilárdan meg nem alapítatik."

AZ IGAZSÁG EGYETEMES HÁZA

* A honlap szerkesztőjének megjegyzése: Az *Igazság Egyetemes Háza* kifejezés pontosabb fordítása 2009-től: *Igazságosság Egyetemes Háza* (2013. február 28).